

DIENST REGULERING

ADVIES

DR-20031126-12

inzake de

**Investeringsplannen voorgesteld door de
Gewestelijke Transmissienetbeheerder en de
Distributienetbeheerder respectievelijk voor
de periode 2004-2011 en 2004-2008**

gegeven op basis van artikel 12 van de ordonnantie
van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de
elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk
Gewest

26 november 2003

Dienst Regulering
Gulledelle 100
1200 BRUSSEL
Tel.: 02 775 76 91
Fax: 02 775 76 79
e-mail: energie@ibgebim.be

I. VOORAFGAANDE UITEENZETTING EN ANTECEDENTEN

1.1. Artikel 12 van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (hierna “de ordonnantie” genoemd) bepaalt:

« §1. De netbeheerders stellen, elk binnen hun bevoegdheid, een investeringsplan op om de continuïteit en de betrouwbaarheid van de leveringen op het net, waarover zij het beheer uitoefenen, te verzekeren.

Dit investeringsplan bevat tenminste de doelstellingen die geformuleerd worden inzake de duur van de pannes, storingen op het net en milieuvoorwaarden. Na advies van de Dienst worden zij ter goedkeuring voorgelegd aan de Regering.

§2. Het plan, opgesteld door de regionale transmissienetbeheerder, heeft betrekking op een periode van zeven jaar; het wordt elk jaar aangepast voor de volgende zeven jaren, volgens de procedure vastgesteld in paragraaf 1.

Het plan, opgesteld door de distributienetbeheerder, heeft betrekking tot een periode van vijf jaar; het wordt elk jaar aangepast voor de volgende vijf jaren, volgens de procedure vastgesteld in paragraaf 1.

§3. De investeringsplannen worden uiterlijk op 30 juni van het jaar dat voorafgaat aan de door het plan bedoelde periode aan de Dienst bezorgd. De eerste periode bepaald door deze plannen begint op 1 januari 2004.

§4. Elk jaar dienen de netbeheerders de Dienst een reeks inlichtingen over te maken omtrent de infrastructuur en ouderdom van het net, de aard en het aantal defecten, het herstellingsbeleid, het beleid op het vlak van bevoorrading en noodoproepen en een gedetailleerde schatting van de capaciteitsnoden.

Na advies van de Dienst, stelt de Regering de nadere regels met betrekking tot deze verplichting vast. Zij kan de netbeheerders eveneens de verplichting opleggen, de Dienst hun onderhoudsprogramma's te bezorgen, volgens nader te bepalen regels.”

1.2. Hieruit volgt dat de plannen die zijn opgesteld door de gewestelijke transmissienetbeheerder (ELIA) en de distributienetbeheerder (SIBELGA) in feite ontwerpplannen zijn die, om geldig te zijn, moeten zijn goedgekeurd¹ door de Regering, na raadpleging van de Dienst (met name de Dienst Regulering van het BIM).

2.1. Op de drie doelstellingen na die het vermeldt in § 1, lid 2, rept artikel 12 van de ordonnantie met geen woord over de inhoud, de vorm en de structuur van de plannen die ELIA en SIBELGA moeten voorstellen.

Het voorziet evenmin in machtiging van de Regering of raadpleging van de Dienst om deze elementen te verduidelijken.

¹ volledig of gedeeltelijk, desgevallend na amendementen

2.2. Er wordt nochtans voorzien in een machtiging om de verplichting te organiseren die de netbeheerders hebben om de essentiële inlichtingen bedoeld in §4 mee te delen aan de Dienst.

Met het oog op de tenuitvoerlegging van deze bepaling heeft de Dienst overigens op 06 maart 2003² een advies uit eigen beweging uitgebracht aan de Minister. In hoofdzaak stelde dit advies voor de genoemde inlichtingen³ op te nemen in de investeringsmeerjarenplannen die de Dienst worden voorgelegd⁴.

Tot op heden werd er geen gevolg aan gegeven.

2.3. Gelet op het voorgaande is het opstellen van de ontwerpplannen voor de periode die ingaat op 1 januari 2004⁵, niet gebeurd volgens een georganiseerd en eenvormig proces, maar verliep dat bij ELIA en SIBELGA op verschillende wijze, zoals hierna beschreven.

3.1. In een brief van 12 maart 2003 heeft de Dienst de gebruikers van het gewestelijke transmissienet en SIBELGA (de met voornoemd net verbonden Brusselse distributienetbeheerder) uitgenodigd om de Dienst binnen de maand hun *“verwachtingen inzake ontwikkeling van het regionale transmissienet [...] en inzake kwaliteit van de dienstverlening mee te delen”*.

Drie van de vier benaderde personen hebben geantwoord op deze uitnodiging. Om praktische redenen⁶ kon een gelijksoortige raadpleging niet worden georganiseerd voor de gebruikers van het distributienet.

3.2. Op 19 maart 2003 had de Dienst een ontmoeting met de vertegenwoordigers van ELIA, op initiatief van die laatste, die de Dienst de beoogde structuur (inhoudsopgave en beknopte inhoud) van het plan 2004-2011 kwamen voorleggen⁷.

Op deze bijeenkomst, die een algemeen en inleidend karakter had, werd overeengekomen dat eveneens rekening zou moeten worden gehouden met vervangingsinvesteringen en investeringen met het oog op naleving van (veiligheids- of milieu-)normen.

Op 3 juni 2003 vond een tweede bijeenkomst plaats, waarop meer in detail werd ingegaan op de inhoudsopgave en de inhoud van het plan, dat op 30 juni naar de Dienst werd gestuurd.

3.3. Op 26 juni 2003 bezorgde SIBELGA zijn ontwerp van investeringsplan 2004-2008 aan de Dienst. Aangezien het niet mogelijk was geweest deze tekst vooraf te

² Advies DR-030306-06

³ en andere inlichtingen

⁴ in de vorm van bijlagen

⁵ de eerste bedoelde periode dus

⁶ gezien het aantal betrokkenen was alleen een on-lineraadplegingsprocedure mogelijk geweest, hetgeen in de huidige staat van de website van het BIM niet denkbaar was

⁷ aangezien artikel 12 van de ordonnantie het heeft over een zevenjarenplan voor ELIA, moet het eerste plan de jaren 2004 tot en met 2010 bestrijken. ELIA heeft echter uiteengezet dat zijn ramingen van winter tot winter lopen en dat het voorgestelde plan bijgevolg in feite van de winterperiode 2003-2004 tot en met de winter 2010-2011 loopt.

bespreken, werd overeengekomen dat de Dienst binnen korte termijn zijn algemene indruk over de tekst zou meedelen, om SIBELGA in staat te stellen desgevallend een bijgewerkte versie in te dienen in de loop van september.

Na een eerste gedachtewisseling werd SIBELGA in een brief de dato 16 juli 2003 verzocht om aanvullende informatie. Daaruit volgde een nieuwe bijeenkomst, op 29 juli 2003, en een schriftelijke verbintenis van SIBELGA (geformuleerd op 06 augustus) om de Dienst een aantal limitatief opgesomde inlichtingen ter beschikking te stellen.

Op 30 september werd aan de Dienst een dossier bezorgd met het plan van 26 juni, vergezeld van de genoemde gegevens als bijlage.

3.4. Ten slotte vond er, na grondige lectuur van de twee ingediende plannen, begin oktober een laatste briefwisseling plaats tussen de Dienst en ELIA, aangaande een specifiek punt.

4. Het onderhavige advies heeft tegelijk betrekking op het door ELIA ingediende plan en het door SIBELGA ingediende plan. Gezien de verbanden tussen de twee plannen (confer infra) leek het ons noodzakelijk ons advies neer te leggen in één enkel document, zowel om nutteloze herhalingen te vermijden als om de nadruk te leggen op en bij te dragen tot de totaalbenadering die geboden is ten aanzien van de problematiek.

II. INLEIDENDE OPMERKING

1. Artikel 12 van de ordonnantie bepaalt dat de door ELIA en SIBELGA uitgewerkte investeringsplannen dienen om *“de continuïteit en de betrouwbaarheid van de leveringen op het net, waarover zij het beheer uitoefenen, te verzekeren.”*

Zij dragen dus bij tot de realisatie van een doelstelling van voorzieningszekerheid, zekerheid die op haar beurt bijdraagt tot de effectiviteit van de “openbare dienst bestaande in levering van elektriciteit” voor de Brusselaars.

2. Voorzieningszekerheid bevat in grote lijnen twee aspecten: enerzijds dat voortdurend kan worden voldaan aan het elektriciteitsverbruik, en anderzijds dat de transmissie-/distributienetten voortdurend in staat zijn de energiestromen te verwerken en te vervoeren.

Het eerste aspect vergt voldoende lokale productiecapaciteit of voldoende invoercapaciteit; het vereist ook dat de energiebehoefte wordt beheerst wanneer de maximale productie- en invoercapaciteit wordt bereikt.

Het tweede aspect houdt in dat de transmissie- en distributienetten moeten evolueren om altijd aangepast te zijn aan de behoeften van de vraag (goede dimensionering) en dat ze betrouwbaar moeten zijn (goed onderhoud) om panes of incidenten als gevolg van de verouderde staat van elementen van het net te vermijden.

3. In België vallen de productie⁸ en invoer onder federale bevoegdheid, terwijl de elektriciteitstransmissie naar gelang van het netspanningsniveau verdeeld is tussen gewestelijke bevoegdheid (tot 70 kV) en federale bevoegdheid (meer dan 70 kV).

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt bovendien binnen de netten die onder gewestelijke bevoegdheid vallen, een onderscheid gemaakt⁹ tussen gewestelijk transmissienet (net van 36 kV) en distributienetten (11 kV, 6 kV, 5 kV).

4. Uit het voorgaande volgt dat de nodige investeringen om de Brusselaars voorzieningszekerheid te waarborgen, in meerdere planningsinstrumenten zullen worden neergelegd¹⁰.

Het is dus van het grootste belang ervoor te zorgen dat deze onderling compatibel en samenhangend zijn.

Hiertoe is een goed gecoördineerde actie van de verschillende actoren – netbeheerders en regulerende autoriteiten – noodzakelijk, en die coördinatie ontbreekt vandaag.

Enerzijds verloopt, zoals we hierna zullen zien, de samenwerking tussen ELIA en SIBELGA kennelijk niet vlekkeloos.

Anderzijds werd de Dienst voor dit eerste boekjaar, afgezien van enkele elementen die ter informatie vermeld stonden in het plan 2004-2011 van ELIA, geen goed zicht gegeven op de plannen die op federaal niveau of op het niveau van het Vlaamse Gewest waren ingediend.

Het federale ontwikkelingsplan werd pas enkele dagen vóór de voltooiing van onderhavig advies aan de Dienst meegedeeld en kon niet grondig worden besproken met de federale autoriteiten (CREG en Ministerie van Energie) die opdracht hebben zich uit te spreken over de inhoud ervan.

In punt IV.2 komen wij terug op de samenwerking die is opgestart met de CREG.

III. ALGEMENE OPMERKINGEN

A. Het investeringsplan 2004-2011 van ELIA

1.1. Het door ELIA ingediende ontwerpplan kan in vier hoofddelen worden ingedeeld:

⁸ behalve enkele aspecten van de productie op basis van hernieuwbare energiebronnen; details terzake vallen echter buiten het bestek van dit advies.

⁹ ook in het Waalse Gewest

¹⁰ federaal ontwikkelingsplan, investeringsplannen van het gewestelijk transmissienet en het distributienet

Een eerste deel behandelt de in aanmerking genomen hypothesen aangaande de evolutie van het elektriciteitsverbruik en de elektriciteitsproductie gedurende de door het plan bedoelde periode. Deze hypothesen spelen een beslissende rol in de beslissingen tot netversterking.

Het tweede deel beschrijft het gewestelijke transmissienet waarvan wordt uitgegaan, dus zoals het zich aandient in het jaar 2003¹¹, en specificeert de gehanteerde economische, technische en milieucriteria voor de ontwikkeling van het net.

Rekening houdend met de vooruitzichten inzake evolutie van vraag en aanbod, de toestand van het bestaande net en de bovengenoemde ontwikkelingscriteria, presenteert het derde deel de investeringen (en de veranderingen in exploitatiewijze) die op korte termijn (2005) en op middellange termijn (2010) worden gepland om een adequate netcapaciteit te waarborgen en het betrouwbaarheidsniveau van het net van de laatste vier jaar te handhaven.

In een laatste deel ten slotte worden de maatregelen behandeld die ELIA neemt om de milieu-impact van zijn installaties te verminderen.

1.2. Deze verschillende onderdelen worden becommentarieerd in de punten 2 tot 6 hieronder.

2.1. De noodzaak om een infrastructuurelement van het net te gaan versterken¹² berust op de evolutieperspectieven van het diverse, via het net gevoede “lokale verbruik”¹³.

Om deze ramingen uit te werken, confronteert ELIA twee informatiebronnen via een dubbele benadering: enerzijds de macro-economische¹⁴ en anderzijds de micro-economische¹⁵ benadering.

De macro-economische benadering bestaat in het vaststellen van een referentiekader dat in casu steunt op twee sterk verschillende ontwikkelingsscenario's voor de energiemarkt, uitgewerkt door het Federaal Planbureau.

Een zogenoemd “*macro-economisch*” scenario dat de evolutie van het elektriciteitsverbruik voorziet bij ongewijzigd energiebeleid en dat de waarschijnlijkste evoluties van de exogene modelfactoren (groei, evolutie van de prijzen...) incalculeert, en een scenario dat “*Kyoto*” is gedoopt en dat steunt op identieke hypothesen als in het “macro-economische” scenario, maar rekening houdt met een noodzaak tot reductie van de CO₂-emissies conform de verbintenissen die België heeft aangegaan krachtens het protocol van Kyoto.

¹¹ inclusief de aanpassingen die momenteel worden uitgevoerd

¹² in casu de capaciteit verhogen

¹³ wij zullen het in het vervolg van de tekst alleen hebben over verbruik en nooit over productie; dit komt doordat de vooruitzichten op decentrale productie in Brussel uiterst beperkt zijn, het ontwikkelbare potentieel vooral bestaat in warmtekrachtkoppeling met laag vermogen op het niveau van de distributie, en deze productie zou moeten worden beschouwd als negatief verbruik

¹⁴ top-down-benadering

¹⁵ bottom-up-benadering

De micro-economische benadering is erop gericht voor elk “lokaal verbruik” een verbruiksmodel op te stellen. Deze benadering berust op historische vaststellingen en verklaringen van de netgebruikers over hun vooruitzichten.

Confrontatie van de twee benaderingen maakt het mogelijk de toekomstige evolutie van het lokale verbruik met een zekere graad van precisie te bepalen.

2.2. Nadrukkelijk verwijzend naar zijn rol van netbeheerder die ertoe gehouden is een capaciteit te waarborgen op maat van de behoeften, stelt ELIA voor om tegen 2005 versterkingen uit te voeren die steunen op het “*macro-economische*” scenario dat een gemiddelde jaargroei van het Belgische elektriciteitsverbruik met 2 % voorziet (in het “*Kyoto*”-scenario is dat 1,2 %).

Door te opteren voor het meest “pessimistische”¹⁶ scenario, toont ELIA zich “voorzichtig” in zijn benadering, een attitude die volmondig moet worden goedgekeurd.

Wij hebben overigens bij wijze van oefening het “*macro-economische*” scenario van het Planbureau geconfronteerd met het BAU-scenario (“business as usual”) dat kan worden opgesteld op basis van de energiebalansen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van de afgelopen tien jaar.

Uit dit tendensgebonden scenario (dat uiteraard veel minder variabelen inbouwt dan het scenario van het Federaal Planbureau) blijkt dat, als de groei van het elektriciteitsverbruik in de komende tien jaar hetzelfde tempo aanhoudt als tussen 1991 en 2001, de gemiddelde jaargroei 2,65 % zou bedragen.

En als we de sectorele groeiramingen van het Planbureau combineren met het representatieve gewicht van elke sector in het BHG, komen we precies tot hetzelfde cijfer.

Wij kunnen bijgevolg besluiten dat de investeringen van ELIA opgewassen zullen zijn tegen een zelfde groei van het elektriciteitsverbruik als in de afgelopen tien jaar.

3.1. Hoewel het document zich opwerpt als zeer pedagogisch en volledig op het punt van de methodologie van de netontwikkeling - structurerende uitgangshypotheses, technische, economische en milieucriteria - maakt het volgens ons toch geen goede beoordeling van de huidige toestand van het net mogelijk.

Het plan bevat weliswaar een inleiding over de samenstelling van het Belgische elektriciteitstransmissienet en beschrijft de algemene architectuur van het in bedrijf zijnde gewestelijke transmissienet (aantal, lokalisatie en type van transformatorposten, plannen van de verschillende exploitatiesegmenten).

¹⁶ vanuit het standpunt van beheersing van de energievraag

3.2. Maar enerzijds hebben wij geen enkel idee van de huidige verzadigingsgraad, in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, van het 36 kV-net van elke “invloedszone”¹⁷. De verzadigingsgraad van elk afnamepunt wordt evenmin meegedeeld door ELIA, maar deze informatie is ons verstrekt door SIBELGA.

Ook de limietwaarden die ELIA voor zichzelf vastlegt, worden, behalve hetgeen in het algemeen wordt gezegd over de transformatoren, niet meegedeeld.

Om echter de toereikendheid van de beoogde versterkingen te kunnen beoordelen, lijken deze elementen onontbeerlijk.

Ze zijn des te noodzakelijker daar de capaciteit van de uitrusting wordt beoordeeld bij het piekverbruik van de invloedszone.

Deze piek, die tot op heden in de winter viel¹⁸, zou¹⁹ de afgelopen twee jaar voor bepaalde afnamepunten zijn verschoven naar de zomer; in de zomer is de capaciteit van de transformatoren echter beperkter, door de temperatuurverhoging als gevolg van de hogere omgevingstemperatuur²⁰.

3.3. Anderzijds bevat het hoofdstuk over de handhaving van de betrouwbaarheid van het bestaande 36 kV-net geen enkele aanwijzing over de verouderingsstaat van de installaties van het net.

Er is ons wel gezegd²¹ dat bijvoorbeeld de datum van ingebruikneming van een kabel op zich niet bepalend is om de veroudering ervan te beoordelen, en dat het dan ook weinig relevant zou zijn een bestand²² te overhandigen met de ouderdom van elke kabel; dat zo ook de vervanging van een kabel kan ingegeven zijn door opportuiniteitsredenen (aanleg van openbare weg door andere actor) en niet door de gevorderde ouderdom van de kabel.

Aangezien echter vooral de exploitatiewijze²³ van een installatie van belang is en deze exploitatiewijze bekend is, denken wij dat ELIA moet beschikken over aanwijzingen over de verouderingsstaat van de verschillende infrastructuurelementen, indicaties die interessant zouden zijn om mee te delen.

4. Evenzo treffen wij onvoldoende informatie aan over de economische evaluatie van de in het plan ingeschreven investeringen.

¹⁷ ELIA beheert haar net in “invloedszones” of “exploitatiesegmenten”; er zijn er 10 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

¹⁸ wat, ter herinnering, verklaart dat het plan-ELIA loopt van de winter 2003-2004 tot de winter 2010-2011.

¹⁹ informatie die werd meegedeeld door SIBELGA maar die we niet hebben kunnen nagaan.

²⁰ ELIA preciseerd dat de seizoensgebonden capaciteit tegenwoordig niet wordt toegepast op de ondergrondse kabels, omdat de bodemtemperatuur op de diepte waar de kabels zitten, weinig varieert in de loop van de seizoenen.

²¹ door ELIA maar ook door SIBELGA

²² waarvan we niet weten of het bestaat of niet

²³ gebruiksfrequentie en omvang van de belasting

ELIA wijst er inderdaad op dat, wanneer meerdere investeringen technisch (en vanuit milieustandpunt) doenbaar zijn, die investering dient te worden gekozen die op lange termijn over het geheel genomen economisch het voordeligst is voor de eindgebruiker.

4.1. Dat betekent dat de kosten/batenanalyse van elke investering enerzijds een voldoende lange periode in aanmerking moet nemen (om kortetermijnkeuzen te vermijden die op lange termijn zeer duur zouden blijken te zijn) en anderzijds rekening moet houden met de impact op de totaliteit van de netten (om te vermijden dat ELIA investeringen zou doen die niet erg duur zijn maar die aanzienlijke investeringen met zich mee zouden brengen voor SIBELGA, en omgekeerd).

In dit opzicht dient opgemerkt dat het “optimale” karakter van een investering kan afhangen van de beschouwde categorie eindgebruikers.

Het is namelijk zo dat – we komen er later nog op terug – ten gevolge van de regels die aan de basis liggen van de organisatie van de transmissie- en distributietarieven, de tenlasteneming van een investering door ELIA interessanter kan zijn voor de Brusselse verbruiker, omdat een dergelijke investering wordt meegeteld bij de kosten die een rol spelen bij de vorming van het transmissietarief en bijgevolg wordt doorberekend naar alle verbruikers van het land.

Een investering door SIBELGA daarentegen zal verrekend worden in de distributiekosten en dus in de distributietarieven, en zal bijgevolg alleen gedragen worden door de verbruikssites in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Het zou ons logisch lijken dat de eindgebruiker die we voor ogen dienen te houden (en die door ELIA niet wordt geïdentificeerd), de Brusselse eindgebruiker is, over wiens belangen wij moeten waken.

4.2. Hoe dan ook kunnen wij betreuren dat het plan geen enkele indicatie bevat over de voorgestelde investeringskosten. Vooral voor de oplossing die moet worden aangedragen voor de saturatie van het segment Helihaven/Molenbeek – probleem waarop we terugkomen -, was het nodig geweest de verschillende mogelijke varianten voor te stellen en de adequaatheid van de gekozen investeringen met het boven omschreven economisch evaluatiecriterium aan te tonen.

5. Naast de hierboven uiteengezette elementen en criteria speelt de betrouwbaarheidsgraad die moet worden bereikt – of in casu gehandhaafd – een rol in de methodologie inzake netontwikkeling.

5.1. In dit opzicht stelt ELIA zich voor de komende jaren tot doel bepaalde indicatoren te handhaven op het gemiddelde betrouwbaarheidspeil dat in de voorbije vier jaar werd vastgesteld voor het spanningsniveau 36/30 kV; het gaat dus om waarden die zijn waargenomen op alle netten van deze spanning en dus niet, zoals ELIA beklemtoont, om waarden die specifiek zijn voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (deze waarden zouden momenteel worden uitgewerkt).

Deze indicatoren – de internationaal gebruikte indicatoren - zijn:

- de frequentie van de onderbrekingen van de elektriciteitsvoorziening (aantal onderbrekingen / verbruiker)
- de gemiddelde duur van de onderbrekingen van de elektriciteitsvoorziening (aantal minuten / onderbreking)
- de gemiddelde onderbrekingstijd van de elektriciteitsvoorziening (aantal minuten / verbruiker)

5.2. Op heden beschikken wij over geen studie aangaande het betrouwbaarheidsniveau van netten met een vergelijkbaar profiel als het net van ELIA. Bij gebrek aan vergelijkingsmateriaal zullen wij op dit punt dus volstaan met de vaststelling dat de jaarlijkse waarden die ELIA meedeelt, in absolute cijfers ver van alarmerend zijn²⁴ en dat ELIA in het algemeen een zeer goede reputatie geniet op het vlak van betrouwbaarheid van zijn net.

6. Naast de doelstellingen inzake betrouwbaarheid van de voorziening neemt ELIA in zijn plan ten slotte de maatregelen op die worden genomen om de milieuhinder van zijn uitrusting te beperken. Aldus wordt voldaan aan het voorschrift van artikel 12, §1, 2de lid van de ordonnantie, dat eist dat het plan *“ten minste de doelstellingen die geformuleerd worden inzake de duur van de pannes, storingen op het net en milieuvoorwaarden”* bevat.

We merken op dat ELIA duidelijk voornemens is om inzake milieu een verantwoordelijke actor te zijn, die de wettelijke verplichtingen en zijn milieubeleidsverklaring naleeft.

Wat in het bijzonder de uitrusting betreft die pcb's bevat, werd het eliminatieplan 2000-2005 dat in 1999 aan het BIM werd bezorgd, volgens onze informatie stipt nageleefd.

Samen met de andere departementen van het BIM die deskundig zijn in de verschillende betrokken aspecten (milieuvergunning, effectenstudies²⁵, geluidshinder...), zullen wij er uiteraard op letten dat de wilskrachtige houding van ELIA terzake aanhoudt.

B. Het investeringsplan 2004-2008 van SIBELGA

1.1. Het door SIBELGA ingediende ontwerp van investeringsplan verschilt vormelijk en inhoudelijk sterk van het boven onderzochte plan.

²⁴ Frequentie van de onderbrekingen: 0,022/verbruiker

Gemiddelde duur van de onderbrekingen: 58 minuten/onderbreking

Gemiddelde onderbrekingstijd: 1,3 minuten/verbruiker

²⁵ we merken op dat ELIA met het vooruitzicht van de omzetting van de richtlijn 2001/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2001 betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's, reeds een studie heeft laten uitvoeren van de impact van zijn installaties op het milieu en dus op de planning van zijn net.

Het bevat immers geen enkele inleidende aanwijzing over de basishypothesen (evolutie van het elektriciteitsverbruik) en de criteria (technisch, economisch en inzake milieu) die meespelen in de methodologie voor de ontwikkeling van het distributienet.

De aanpak is minder pedagogisch en er wordt “met de deur in huis gevallen”: per uitrustingsstype (overeenkomstig de verschillende boekhoudkundige technische indelingen) worden de investeringen samengebracht die zullen worden gedaan in de loop van 2004 en desgevallend in de daaropvolgende jaren²⁶.

Wat de structuur betreft, is het plan van SIBELGA dus uiterst eenvoudig en valt het uiteen in 7 punten²⁷, met name: de investeringen in *leveringspunten en verdeelposten*, in *kabelnet* middenspanning, in *meters* middenspanning, in *transformatorhuisjes* middenspanning/laagspanning, in *laagspanningsnet*, in *laagspanningsaansluitingen*, in *laagspanningsmeters*.

Het telt 10 bijlagen²⁸ met nuttige informatie voor het begrip van de verschillende voornoemde punten; bijlagen 5 tot 10 zaten niet in de in juni overgemaakte versie, maar werden de Dienst bezorgd in september, naar aanleiding van de gedachtewisselingen in juli en augustus.

1.2. Wat de structuur betreft, vertoont het door SIBELGA ingediende ontwerpplan een zekere gelijkenis met de “*programma’s inzake investeringswerken*”²⁹ die de diensten van Electrabel Distribution Centre in de vorige boekjaren hebben opgesteld voor SIBELGAS en INTERELEC.

Die bestonden in een catalogus waarin per categorie en installatietype de lokalisatie en het bedrag van de investeringen werden gespecificeerd die gepland waren voor in de loop van het jaar waarop het programma betrekking had.

²⁶ “in zoverre nu al rekening kan worden gehouden met een tendensbreuk”

²⁷ merk op dat de investeringen inzake openbare verlichting en warmtekrachtkoppeling het kader van het investeringsplan te buiten gaan. De investeringen op het vlak van openbare verlichting komen (in dit stadium nog erg algemeen) aan bod in programma’s met betrekking tot de openbare-dienstverplichtingen die SIBELGA jaarlijks opstelt

²⁸ bijlage 1: overzichtstabel van de geplande investeringen in 2004 in het licht van de verschillende motivaties; bijlage 2: vermeldt voor alle leveringspunten het huidige verbruik en de bekende ramingen inzake belastingstoename, gerapporteerd bij het door ELIA gegarandeerde vermogen; bijlage 3: geeft een overzicht van de onderbrekingen die SIBELGA in 2002 heeft gehad in middenspanning; bijlage 4: resumeert de wettelijke verplichtingen inzake meteropname; bijlage 5: netkaart met de lokalisatie van de leveringsposten en hun invloedssfeer; bijlage 6: investeringsplannen INTERLEC en SIBELGAS voor de afgelopen vier jaar; bijlage 7: lijst van de werken in de leveringsposten en verdeelposten voor de boekjaren 1999-2002; bijlage 8: kabellengtes per type kabel en netspanning; bijlage 9: staat van de belastingen van het middenspanningsnet (winter 2002-2003); bijlage 10: statistieken van de defecten middenspanning voor de laatste boekjaren voor INTERELEC en SIBELGAS Zuid

²⁹ waarvan wij op verzoek een exemplaar hebben gekregen betreffende de jaren 2000, 2001, 2002 en 2003.

Het plan van SIBELGA onderscheidt zich echter hierin van deze programma's dat het explicieter is aangaande de redenen (frequentie/duur/impact van de pannes, versterking van het net, wettelijke verplichtingen, externe verzoeken) die de voorgestelde investeringen verantwoorden³⁰.

De genoemde investeringen (en hun motiveringen) kunnen overigens worden vergeleken met de gegevens die in de bijlagen worden verstrekt (wat voordien nooit gebeurde): defecten middenspanning voor de afgelopen boekjaren, belasting van het net in geval van uitslag van een element van het net (criterium N-1), vergelijking van de evolutie van het per post afgenomen maximumvermogen met het door ELIA gegarandeerde vermogen.

Deze gegevens nu zijn fundamenteel om de pertinentie en de toereikendheid van de voorgestelde investeringen te beoordelen.

2. Hoewel er dus – spontaan of op voorstel van de Dienst - aanzienlijke verbeteringen zijn aangebracht in vergelijking met de vroegere situatie, bevredigt het plan van SIBELGA echter niet ten volle.

2.1. Allereerst kunnen we, in tegenstelling tot wat artikel 12 van de ordonnantie voorschrijft, hier niet echt spreken van een *meerjarenplan*.

Het plan slaat immers hoofdzakelijk op het boekjaar 2004 en uitzonderlijk op de latere jaren (cf. programma tot verwijdering van askareltransformatoren), en wijst er voor de rest op dat de investeringsvolumes als constant worden beschouwd over de periode 2004-2008.

SIBELGA rechtvaardigt deze situatie enerzijds door een tekort aan historische en technische gegevens en anderzijds doordat er geen kijk is op de investeringen ter versterking van leveringspunten, aangezien dergelijke investeringen worden ingegeven door belastingstoename die het gevolg is van specifieke projecten die niet allemaal bekend of beslist zijn op het ogenblik van de indiening van het plan.

De onderhevigheid aan toeval van sommige geplande investeringen wordt overigens beklemtoond (investeringen die hun reden vinden in externe verzoeken en investeringen in kabels) - vandaar dat dit soort investeringen voor 2004 (gedeeltelijk) berust op historische waarden.

2.2. Wij hebben geen enkel probleem om SIBELGA te volgen wat betreft het approximatieve karakter van bepaalde gegevens³¹.

In het bijzonder beseffen wij, inzake investeringen die nodig zijn om de netcapaciteit te versterken, dat een door de klanten aangekondigd belastingstoename niet altijd geconcretiseerd wordt en dat andere investeringen soms niet te voorzien waren.

³⁰ in dit opzicht zette het plan 2003 al een zekere evolutie in ten opzichte van de plannen van de jaren daarvoor.

³¹ dat is trouwens de reden waarom de Brusselse wetgever heeft voorzien in een mechanisme van jaarlijkse herziening van de door de Regering goedgekeurde plannen.

Wij hebben ook goed begrepen dat de uitwerking van macro- en micro-economische scenario's en dus een raming van de algemene verbruiksevolutie slechts een beperkte relevantie³² had voor het dimensioneren van de distributienetten.

2.3. Toch denken wij dat er ramingen op langere termijn mogelijk zijn wat betreft investeringen ter handhaving van de netbetrouwbaarheid.

Met het oog hierop willen wij benadrukken hoe belangrijk het is binnen korte termijn een volledige studie te laten uitvoeren over de verouderingsstaat van de door SIBELGA beheerde distributienetten.

Hoewel het plan een aantal elementen vaststelt die de betrouwbaarheid van het net kunnen beïnvloeden – en terzake investeringen voorstelt –, ontbreekt immers een algemene beschrijving van de verouderingsstaat van het net³³ en de extra bijlagen die in september werden bezorgd, hebben in dit opzicht een beperkt nut³⁴.

Precies deze de facto bestaande situatie maakt het echter mogelijk te beoordelen of de investeringen die SIBELGA in zijn plan voorstelt, toereikend zijn.

Natuurlijk heeft de distributienetbeheerder, net als de gewestelijke transmissienetbeheerder, de plicht om een adequate capaciteit te garanderen en de regelmaat en kwaliteit van de voorziening op zijn net te verzekeren.

Maar als de Brusselse wetgever had gemeend dat deze plicht *op zich* voldoende waarborgen bood, had hij de netbeheerders er niet toe verplicht een investeringsplan op te stellen en had hij geen *controle a priori* ingebouwd in de vorm van de goedkeuring van de bedoelde plannen door de Regering na advies van de Dienst.

We kunnen er dan ook geen genoegen mee nemen de beweringen van de distributienetbeheerder zomaar te aanvaarden zonder te beschikken over omstandige toelichting om de waarheidsgetrouwheid ervan na te gaan.

2.4. Evenmin kunnen we zonder studie over de verouderingsstaat van het net aanvaarden dat het beleid inzake vervanging van de kabels (die het meest bijdragen tot de totale gemiddelde onderbrekingsduur voor de klant) hoofdzakelijk curatief is (vervanging in geval van veelvuldige defecten³⁵) en zelden preventief.

Een dergelijk beleid zou immers risicovol blijken indien het bij gebrek aan vooruitziendheid zover zou komen dat de defecten in een bepaald jaar om een

³² wegens grote geografische verschillen in de toename van de vraag; doordat klanten met een cyclisch, conjunctuurafhankelijk verbruiksprofiel vrijwel onbestaande zijn

³³ men herinnere zich een soortgelijke opmerking over het ELIA-plan

³⁴ enerzijds is de samenvatting van de werken die tussen 1999 en 2002 zijn uitgevoerd in de leveringspunten en verdeelpunten van INTERELEC en SIBELGAS ZUID (bijlage 7), bij gebrek aan legende niet erg toegankelijk; ze is bovendien moeilijk bruikbaar omdat ze geen totaalbeeld biedt van de staat van de verschillende leveringspunten en verdeelpunten in 2003. Anderzijds geeft bijlage 8 over de kabellengten per kabeltype en per spanningsniveau ons geen informatie over de hun exploitatiewijze (en leeftijd), en vertelt het ons evenmin welke kabelcategorieën vatbaarder zijn voor pannes (SIBELGA had zich in zijn schrijven van 06 augustus nochtans toe verbonden om ons deze informatie te verschaffen).

³⁵ hoeveel precies zegt het plan niet

onbekende reden sterk zouden toenemen en zo zouden leiden tot een instorting van de betrouwbaarheidsindicatoren.

Aangaande die indicatoren dient overigens te worden beklemtoond dat in tegenstelling tot wat wordt aangekondigd, het plan van SIBELGA geen doelstelling bevat inzake duur van de pannes en storingen op het net.

De waarden van het jaar 2002 worden wel meegedeeld³⁶, maar er wordt niet gepreciseerd of de doelstelling erin bestaat deze waarden in de toekomst te handhaven³⁷ of te verbeteren; net als voor het ELIA-net betreuren we dat we over geen enkel vergelijkingselement met andere, in grote Europese agglomeraties gevestigde netten beschikken (SIBELGA heeft verklaard a priori open te staan voor een vergelijkende aanpak).

2.5. Ten slotte is het op het vlak van de structuur van het plan zo dat de milieudoelstellingen van SIBELGA niet algemeen worden geformuleerd, maar her en der worden vermeld, bij investeringen die worden gedaan in deze of gene uitrustingscategorie.

Zo vermeldt het plan, naast de bekommernis om een rationeel beheer van de openbare wegen³⁸, het programma dat met het BIM is overeengekomen om de askareltransformatoren volledig te verwijderen, zoals opgelegd door de regelgeving³⁹.

Bij de geplande investeringen in het laagspanningsnet wordt in het plan ook gewag gemaakt van het ondergronds brengen van de overige (3,6 km) laagspanningsluchtleidingen in bloot koper.

Net als voor ELIA zal de Dienst samen met de andere departementen van het BIM letten op de naleving van de aangegane verbintenissen en meer in het algemeen van alle wettelijke en reglementaire verplichtingen die rusten op SIBELGA.

IV. BIJZONDERE OPMERKINGEN

1. De herstructurering van de exploitatiesegmenten van het 36 kV-net van ELIA

1.1. Opfrissing/Beschrijving

³⁶ het was interessant geweest de waarden van deze indicatoren - waarvan SIBELGA ons heeft gezegd ze sinds verschillende jaren te volgen - te ontvangen voor de voorafgaande jaren.

Frequentie van de onderbrekingen: 0,51/verbruiker

Gemiddelde duur van de onderbrekingen: 31 minuten/onderbreking

Gemiddelde onderbrekingstijd: 61 minuten

³⁷ Zoals ELIA heeft gedaan

³⁸ en de REG-actie van SIBELGA, ontwikkeld in zijn programma inzake openbare-dienstverplichtingen.

³⁹ Anders dan bij ELIA zijn de termijnen van het genoemde programma niet altijd naar de letter gerespecteerd. Tot verontschuldiging van SIBELGA kunnen we echter wijzen op het aanzienlijke aantal uit te voeren vervangingen (95 transformatoren per jaar).

Het gewestelijk transmissienet is ten behoeve van de exploitatie onderverdeeld in meerdere segmenten (momenteel 10), waarvan sommige zich uitstrekken buiten het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Deze exploitatiesegmenten worden gevoed via 150kV/36kV-transformatoren, die de spanning van de stroom afkomstig van de 150 kV-hoogspannings-“ring” aan de rand van Brussel, omzet in 36 kV.

Vandaag worden drie van de genoemde segmenten gevoed door drie transformatoren⁴⁰ en de zeven andere hebben twee transformatoren. Elk van deze segmenten voedt een belasting die varieert tussen 100 en 150 MW bij piekvermogen.

1.2. Voorstel van ELIA

In het ontwerp van investeringsplan dat ELIA heeft ingediend, wijst ELIA erop dat het de reorganisatie van de exploitatie van het 36 kV-net wil voortzetten door geleidelijk het aantal segmenten te verhogen dat door drie 150kV/36 kV-transformatoren wordt gevoed.

Een dergelijke herstructurering zou immers de volgende voordelen bieden:

- *Doeltreffender gebruik van het geïnstalleerde vermogen van de 150/36 kV-transformatoren;*
- *Wegwerken van kortsluitingsproblemen⁴¹ die worden aangetroffen bij de exploitatie van de deelnetten met twee transformatoren, dankzij het opzetten van een vaste netwerkstructuur;*
- *Een betere betrouwbaarheid van de voeding van het middenspanningsnet en een verhoogde veiligheid in de uitbating van het net, dankzij het beperkte aantal schakelingen bij een incident .*

Naast de herstructurering van vier bestaande segmenten, die in 2003 reeds was begonnen⁴², zou dit beleid geen enkele investering - in de vorm van plaatsing van kabels van 36 kV- vergen in 2005, maar tegen 2010 resulteren in de creatie van twee nieuwe segmenten van drie transformatoren⁴³.

⁴⁰ Het gaat om:

- Elsene-Rode-Volta
- Dilbeek-Molenbeek-Demetskaai
- Drogenbos-Drogenbos-Zuid

⁴¹ Het kortsluitvermogen is een conventionele waarde die gelijk is aan het product van de nominale spanning en van de kortsluitstroom (stroom die resulteert uit de aarding van de drie fases)

⁴² die de creatie van drie nieuwe segmenten met drie transformatoren mogelijk maakt:

- Schaarbeek-Schaarbeek-Buda
- Machelen-Machelen-Vilvoorde Park
- Woluwe-Woluwe-Zaventem

⁴³ Het zou gaan om:

- Dhanis-Nieuw Elsene-Woluwe
- Keiberg-Woluwe-Zaventem

1.3. Impact op het downstreamnet

Zou de herschikking, door ELIA, van zijn exploitatiesegmenten investeringen vergen van SIBELGA doordat zij om technische redenen aanpassingen zou noodzaken aan bepaalde infrastructuurelementen van de middenspanningsnetten, of omdat zij de lokalisatie en de capaciteit van de “leveringspunten”⁴⁴ zou beïnvloeden?

Deze vragen, waarop SIBELGA de Dienst attent had gemaakt, werden aan ELIA gesteld, dat ontkennend heeft geantwoord:

In het algemeen: *“deze herstructurering heeft geen enkele invloed op de structuur van het middenspanningsnet en op de investeringen die er moeten gebeuren, aangezien de voedingspunten van dit net ongewijzigd blijven”*;

Meer bepaald over de verhoging van het kortsluitvermogen boven het profiel van de uitrusting van SIBELGA, *“voor de middenspanningsnetten [...] heeft de structuur in segmenten met drie transformatoren slechts een marginale invloed op het kortsluitvermogen, dat veeleer wordt bepaald door de kenmerken van de 150 kV/MT-en/of 36 kV/MT-transformatoren.”*

Alleen het systeem van centrale afstandsbediening⁴⁵ dat door ELIA wordt beheerd, zou ten gevolge van de genoemde herstructurering⁴⁶ moeten worden aangepast om de signaalsterkte bij de eindgebruikers te garanderen.

1.4. Advies van de Dienst

Rekening houdend met het feit dat van de 10 exploitatiesegmenten van het 36 kV-net dat door ELIA wordt beheerd, er reeds 3 een configuratie met drie transformatoren hebben en dat deze herstructurering in 2003 is ingezet voor 3 bijkomende segmenten;

Rekening houdend met het feit dat deze herschikkingen geen significante effecten hebben op de exploitatiewijze en -kosten van het distributienet; dat zij meer bepaald geen invloed hebben op de lokalisatie en het gewaarborgde vermogen van de aansluitpunten tussen het ELIA-net en het SIBELGA-net; dat er bovendien zorg voor wordt gedragen dat het systeem van centrale afstandsbediening in goede staat wordt gehouden en zelfs wordt verbeterd, overeenkomstig de wens van SIBELGA.

Aangezien dit beleid bijdraagt tot de verbetering van de betrouwbaarheid en van de zekerheid van het gewestelijke transmissienet; aangezien deze doelstelling precies de doelstelling is waartoe de investeringsplannen moeten bijdragen.

Stelt de Dienst voor zich niet te kanten tegen het herstructureringsbeleid dat is ondernomen door ELIA, dat overigens, buiten hetgeen is begonnen, geen creatie van nieuwe segmenten met drie transformatoren plant vóór 2010.

⁴⁴ terminologie van SIBELGA voor de “onderstations” van 36 kV/11 kV

⁴⁵ dat impulsen genereert die de verandering van tariefschijven activeren in de meters van de distributie en de openbare verlichting.

⁴⁶ en de stijging van de gemiddelde belasting van de segmenten waartoe ze leidt.

Vanaf het jaar 2004 zal er evenwel moeten worden gezorgd voor een volledige en transparante informatie-uitwisseling over de geplande aanpassingen. De verklaringen van de netbeheerders zijn immers niet eensluidend over de mate waarin⁴⁷ en de manier waarop⁴⁸ ELIA hierover informatie heeft bezorgd aan SIBELGA.

Indien na een betere samenwerking desgevallend nieuwe beoordelingselementen ter kennis van de Dienst zouden worden gebracht, zouden correcties kunnen worden aangebracht aan het investeringsplan 2004-2011 van ELIA in de eerste jaarlijkse aanpassing waarin wordt voorzien door artikel 12, §2 van de ordonnantie.

2. Ontlasting van het exploitatiesegment Heliport/Molenbeek

2.1. Opfrissing/Inleiding

De Brusselse verbruikers worden van elektriciteit voorzien via netten met verschillende spanningsniveaus (150, 36, 11, 6, 5 kV, laagspanning), die beheerd worden door verschillende beheerders (ELIA en SIBELGA), en die onderling verbonden zijn via transformatorposten.

Wegens deze onderlinge afhankelijkheid moeten de door de beheerders geplande investeringen nauw worden gecoördineerd. In het bijzonder kunnen investeringen die nodig zijn om het hoofd te bieden aan de voorziene stijgingen van de stroombelasting⁴⁹, slechts worden vastgesteld na uitwisseling van pertinente informatie op basis waarvan kan worden uitgemaakt welke investering over het algemeen genomen het gunstigst is vanuit technisch en economisch oogpunt.

Evenzo is er een gedachtewisseling nodig tussen de regulerende instanties die worden geraadpleegd over de keuzes die vervat zijn in de verschillende planningsinstrumenten.

De Dienst stelt momenteel echter vast dat de samenwerking tussen ELIA en SIBELGA lang niet optimaal is en dat, wanneer er dan wordt samengewerkt, niet altijd – verre van – gezamenlijke oplossingen uit de bus komen, hoewel elkeen nochtans de bedoeling heeft dezelfde criteria toe te passen.

In dit opzicht is het meningsverschil tussen ELIA en SIBELGA over de oplossing die er moet komen om het hoofd te bieden aan de nakende saturatie van het segment Heliport/Molenbeek, vrij representatief; de twee partijen zijn het erover eens dat dit het belangrijkste probleem is dat moet worden opgelost.

2.2. Beschrijving

⁴⁷ algemene informatie over het herstructureringsbeleid of details over geplande aanpassingen ter uitvoering van dit beleid.

⁴⁸ overleg of gewone informatie vanwege ELIA

⁴⁹ wij hebben hierboven het onzekere karakter van deze ramingen beklemtoond

Zoals hoger vermeld, is het 36 kV-net van ELIA in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ten behoeve van de exploitatie ervan onderverdeeld in 10 segmenten. Elk van deze segmenten wordt, afhankelijk van het geval, gevoed door twee of drie 150 kV/36 kV-transformatoren en bevat een bepaald aantal onderstations die onderling zijn verbonden door ondergrondse kabels en waarin zich 36kV/11kV-transformatorposten bevinden.

Zo telt het exploitatiesegment dat Heliport-Molenbeek wordt genoemd, twee 150kV/36 kV-transformatoren, één in Heliport en één in Molenbeek, en vier 36 kV/11kV-transformatoren in de onderstations Markt, Kruidtuin, Munt, Westpunt.

De posten Munt, Markt en Kruidtuin en het 36 kV-net van het segment Heliport-Molenbeek worden erg zwaar belast.

Volgens de informatie meegedeeld door SIBELGA⁵⁰, zit de post Munt (36 kV/11 kV-transformator) immers al aan 90% van het door ELIA gewaarborgde vermogen, de post Markt zal tegen 2004/2005 het gewaarborgde vermogen overschrijden, en de post Kruidtuin zal binnen een jaar 80% van het gewaarborgde vermogen halen.

Om dit exploitatiesegment⁵¹ te ontlasten en de continuïteit van de voorziening aan de verbruikssites die er zich bevinden, te waarborgen, moeten dus op vrij korte termijn investeringen worden gepland, door ofwel een nieuw voedingspunt naar het middenspanningsnet (11kV) te creëren, ofwel het vermogen van het of de bestaande voedingspunten te versterken⁵².

2.3. Voorstel van ELIA

Volgens ELIA kunnen de transformatorposten Markt, Munt en Kruidtuin niet worden versterkt, om de volgende redenen:

- *“De behuizing van de transformatoren is namelijk zo eng dat de installatie van krachtigere en dus grotere transformatoren niet mogelijk is;*
- *Krachtigere transformatoren zouden bijzondere aanpassingen vergen aan de koelsystemen;*
- *De installatie van bijkomende transformatoren op bestaande sites is praktisch niet haalbaar: twee van de drie posten liggen ondergronds en de derde is ingesloten in een gebouw.”*

Om de situatie voorlopig te verhelpen, stelt ELIA bijgevolg voor een 36 kV/11 kV-transformatorpost te creëren in Heliport, aan de voet van de 150 kV/36 kV-transformator die op die plaats is geïnstalleerd; het zou gaan om de enig denkbare oplossing op korte termijn, *“de technisch-economisch gezien optimale oplossing op middellange en lange termijn moet worden uitgewerkt in overleg met de distributienetbeheerder.”*

2.4. Impact op het downstreamnet

⁵⁰ rekening houdend met de door de klant gemelde verbruiksstijgingen

⁵¹ dit segment voedt het stadscentrum en de noordwijk en heeft dus een bijzonder strategisch belang.

⁵² toevoeging van een transformator of vervanging van de bestaande transformator door een krachtiger transformator.

ELIA beklemtoont dat de versterking waarop het aandringt, aanzienlijke investeringen vergt van SIBELGA: om te profiteren van het vermogen dat ter beschikking wordt gesteld in onderstation Heliport, zal SIBELGA ofwel stroombelasting waarin de onderstations Kruidtuin, Markt en Munt voorzien, moeten overdragen naar het onderstation Heliport, ofwel middenspanningsverbindingen met hoge capaciteit (“trunk”) tot stand moeten brengen tussen deze onderstations en het onderstation Heliport⁵³.

2.5. Standpunt van SIBELGA

Voor SIBELGA is het voorstel van ELIA om het segment Heliport-Molenbeek te ontlasten, ontoereikend, omdat het “kortzichtig” is in die zin dat het geen structurele oplossing biedt voor de stroomvoorziening in de vijfhoek en bovendien alle investeringskosten afwentelt op de distributie, wat in de context van het nieuwe tariefbeleid⁵⁴ van de CREG ontoelaatbaar is.

SIBELGA beveelt aan om andere oplossingen te zoeken, in het kader van de uitvoering van *“een billijk langetermijnplan over deze sector, dat rekening houdt met alle bekende problemen op het vlak van saturatie en verouderingsstaat van de 36 kV-, 11 kV- en 5 kV-netten, en dat de kansen om het 150 kV-net uit te breiden, integreert.”*

2.6. Advies van de Dienst

Algemeen gesproken zijn ELIA en SIBELGA het eens over het principe dat het nodig is te zoeken naar de investering die op lange termijn technisch en economisch optimaal is voor de eindgebruikers.

Zij gaan eveneens akkoord over het feit dat het hiertoe nodig is de projecten gemeenschappelijk te analyseren om in overleg de investering te bepalen die beantwoordt aan dit vooropgestelde optimale karakter.

Specifiek aangaande het segment Heliport/Molenbeek zijn de partijen het erover eens dat er op vrij korte termijn een saturatieprobleem is dat verholpen dient te worden.

ELIA zowel als SIBELGA vinden allebei dat het voorstel dat in het plan van ELIA staat en bedoeld zou zijn om tegen 2005 te worden uitgevoerd, een voorlopige oplossing is; ELIA plant immers om tegen 2010 een 150 kV/11 kV-transformator te installeren op de site Heliport om het genoemde segment te ontlasten.

Gelet op de voorgaande elementen;

⁵³ De investeringen in kabels zullen bovendien andere kosten met zich meebrengen: leidingverliezen enerzijds, onderhoudskosten anderzijds.

⁵⁴ namelijk de tarifiering per post

Aangezien het overleg dat moest leiden tot het bepalen van de optimale investering, is mislukt, met name omdat de economische en technische gegevens niet - volledig of voor een deel - zouden zijn uitgewisseld en *“de technische oplossing die is gekozen [door ELIA voor tegen 2005] aanzienlijke investeringen vergt van de distributienetbeheerder”*;

Aangezien de federale regulator en de gewestelijke regulatoren het eens zijn geworden over het feit dat investeringen “van gewestelijk belang” die in het ontwikkelingsplan 2003-2010 van het federaal net staan, het voorwerp zouden moeten vormen van grondige besprekingen tussen hen;

Is de Dienst van mening dat het het beste is de oplossingen die ELIA enerzijds op korte termijn en anderzijds indicatief voor tegen 2010 voorstelt, niet goed te keuren zolang er geen grondige studie op tegenspraak is gemaakt van de verschillende varianten die haalbaar zijn vanuit technisch en kostenstandpunt, op basis van een transparante communicatie van alle nodig gegevens.

Deze studie zou moeten worden gerealiseerd in het eerste halfjaar 2004, om vanaf 2005 te kunnen beslissen over de investeringen die het meest verantwoord zullen blijken om op lange termijn te beantwoorden aan de behoeften van de Brusselse verbruikers in dit exploitatiesegment.

V. CONCLUSIES

1. De investeringsplannen die de gewestelijke transmissienetbeheerder en de distributienetbeheerder ons hebben voorgelegd, verschillen vrij sterk in structuur en inhoud.

Aangezien het gaat om een eerste boekjaar, en de ordonnantie geen procedure heeft geregeld voor het opstellen van de plannen, is dit verschillende karakter erg begrijpelijk; wij menen echter dat er met het oog op een gemakkelijke lectuur en vergelijking⁵⁵ reden toe is om vanaf de eerste aanpassing te streven naar homogenere plannen.

Er zijn in dit opzicht al opmerkingen geformuleerd, vooral ter attentie van SIBELGA, maar de inspanning moet worden voortgezet.

De Dienst is van mening dat de organisatie van een samenwerkingsprocedure die zou voorafgaan aan de indiening van de ontwerpplannen (30 juni van elk jaar) hiertoe een onontbeerlijk instrument vormt.

Deze procedure – maar desgevallend ook de inhoud van de plannen – zouden bijvoorbeeld kunnen worden beschreven in het deel “planning” van de netreglementen⁵⁶.

⁵⁵ waar die uiteraard op haar plaats is

⁵⁶ momenteel in voorbereiding

2. De ingediende plannen verschaffen geen goed beeld van de verouderingsstaat van de netten; aanvankelijk maakte hoofdstuk 8 over de handhaving van de betrouwbaarheid van het bestaande 36kV-net overigens geen deel uit van het plan van ELIA (het werd toegevoegd op uitdrukkelijk verzoek van de Dienst).

De investeringen die nodig zijn om de betrouwbaarheid van de netten te waarborgen, zijn ons inziens echter even fundamenteel als de investeringen om te beantwoorden aan de verwachte groei van de vraag.

De Dienst is van mening dat er een audit van de infrastructuurelementen van de netten zou moeten gebeuren. Het lijkt geen twijfel dat de toestand van alle in de Brusselse ondergrond begraven kabels niet kan worden onderzocht, maar wij denken dat er een aantal gegevens beschikbaar zijn - historische, exploitatiewijzen... – die een betere beoordeling zouden mogelijk maken van de toereikendheid van de voorgestelde investeringen.

Deze oefening lijkt ons des te onontbeerlijker voor het net van SIBELGA daar dit bestaat uit kabels van verschillende spanningsniveaus, van verschillende materialen en die voorheen werden uitgebaat door verschillende beheerders die niet hetzelfde investeringsbeleid hadden.

In elk geval zou het raadzaam zijn om er zorg voor te dragen dat alle verbruikers die gevestigd zijn in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, beschikken over een betrouwbaar netwerk, ongeacht de gemeente waarin ze wonen.

3. Inzake betrouwbaarheid van de netten zou het ook interessant zijn te beschikken over een studie die de indicatoren en betrouwbaarheidsniveaus die de plannen van ELIA en SIBELGA vermelden, vergelijkt met die van buitenlandse netten (grote Europese agglomeraties).

Alleen aan de hand van een dergelijke studie zou immers kunnen worden uitgemaakt of de Brusselse netbeheerders desgevallend ambitieuzere doelstellingen moeten hanteren.

4. Gelet op het voorgaande stelt de Dienst aan de Brusselse Regering voor om als volgt over te gaan tot de goedkeuring waarin wordt voorzien in artikel 12 van de ordonnantie:

- De Regering keurt de investeringsplannen 2004-2011 van ELIA en 2004-2009 van SIBELGA niet in hun geheel goed, maar keurt de hierna genoemde investeringscategorieën goed:
 - o De investeringen die ELIA is begonnen in 2003 – als gevolg van de verbruiksstijging in het middenspanningsnet en betreffende de herstructurering van het 36 kV-net in segmenten die worden gevoed door drie transformatoren – ;

- De investeringen die ELIA voorstelt uit te voeren tegen 2005 en 2010, met uitzondering van de beoogde investeringen om het segment Heliport/Molenbeek te ontlasten (creatie van een nieuw 36kV/11kV-transformatorpunt in Heliport tegen 2005 en installatie van een bijkomende 150kV/11kV-transformator in Heliport tegen 2010); de versterking van het segment Heliport/Molenbeek zal immers in 2004 moeten worden onderworpen aan een grondige studie op tegenspraak op basis waarvan zal kunnen worden vastgesteld wat op lange termijn de optimale investering is voor de Brusselse gebruikers;
 - De investeringen die ELIA voorstelt om de betrouwbaarheid van het bestaande 36 kV-net te handhaven;
 - De investeringen die ELIA voorstelt in het kader van zijn milieubeschermingsbeleid;
 - De investeringen die SIBELGA voorstelt voor elk van de 7 categorieën van uitrustingen die het onderscheidt;
- De Regering vraagt een studie te laten uitvoeren over de verouderingsstaat van het distributienet en van het gewestelijke transmissienet, een studie waarin de indicatoren en het betrouwbaarheidsniveau van de Brusselse netten worden vergeleken met die van andere netten, en een studie op tegenspraak over de investeringen die op lange termijn een structurele oplossing van de elektriciteitsvoorziening aan de Vijfhoek mogelijk maken.

* *

*